

Gemeente van Christus,

“Hier volgen de woorden van Prediker, de zoon van David en koning te Jeruzalem.”

Zo luidt het opschrift van het kleine, maar diepzinnige bijbelboek Prediker. Vandaar dat men lange tijd heeft gedacht dat met Prediker koning Salomo bedoeld werd: een zoon van David die bekend is geworden vanwege zijn wijsheid. Maar het staat wel vast dat dat niet het geval is. De wijsheidsleraar die hier aan het woord is, leefde zeer waarschijnlijk vele eeuwen later, in de 3^e eeuw voor Christus.

Op zoek naar wat het leven werkelijk zin en samenhang zou kunnen geven, houdt hij alles wat hij waarneemt tegen het licht. Veel van wat hij ziet en meemaakt, stemt hem mismoedig. Hij is daarin wel herkenbaar, denk ik. Ook veel van wat wij meemaken, is niet goed. Het gaat er op allerlei gebied immers onrechtvaardig aan toe in de wereld. Voor ons gevoel in ieder geval. Mensen die ons lief zijn overlijden. We moeten afscheid nemen, soms veel te vroeg. Het leven laat zich niet voorspellen. En is ook niet maakbaar, al denken sommigen daar wellicht anders over.

Afgelopen week was ik bij de kapper. Hij hoort bij de Christelijk Gereformeerde kerk. We hebben altijd mooie gesprekken. “Een mens kan niet alles hebben”, zei ik op een bepaald moment.

“Oh nee, viel de klant die na mij kwam in, waarom niet?!”

“Omdat het leven zo niet in elkaar zit”, zei ik. Toen bleef het stil.

“Alles is sa brekber, alles ûnfolstein” zong Gerrit Breteler in zijn mooie lied over Prediker 3.

En zo is het. We zijn daar op deze zondag meer nog dan anders van doordrongen.

Breekbaar, kwetsbaar en bij tijden ondoorgrondelijk.

Ook de rol van God in ons leven is ondoorgrondelijk, voegt Prediker daaraan toe. Dat is een van de redenen dat dit kleine bijbelboekje me door de jaren heen steeds dierbaarder is geworden. Die nuchtere eerlijkheid.

Als je Prediker helemaal doorleest, zou je zelfs kunnen denken dat God helemaal van het wereldtoneel is verdwenen. En dat deze wijsheidsleraar van zijn geloof is gevallen. Maar zo is het niet. Prediker is door en door religieus. Hij komt uiteindelijk tot de conclusie dat alles in Gods hand is. Dat God niet áfwezig is, al lijkt het daar vaak wel op. Maar dat God op een onnavolgbare wijze aanwezig is. En ons draagt, in leven en in sterven. Met dit Godsvertrouwen blijven veel grote vragen onbeantwoord. Vragen als: waarom moet mij of iemand die mij zo lief is, dit overkomen, bijvoorbeeld. Als er ineens sprake is van een ernstige ziekte. Of er ineens een einde komt aan het leven van je man, je vrouw, een kind.

In de bijna veertig jaar dat ik predikant ben geweest, heb ik het geregeld mensen horen verzuchten: “Ja, dominee, dat zijn vragen, daar zullen we wel nooit een antwoord op krijgen!”. Inderdaad, zegt Prediker, daar krijgen we geen antwoord op.

Hij laat dit soort vragen dan ook uiteindelijk los. En geeft er iets anders voor in de plaats.

Dat doet hij heel symbolisch in die eerste acht verzen van het 3^e hoofdstuk. Voor alles is een uur en een tijd, zegt hij. En dat doet hij in zeven verzen die elk uit vier deeltjes bestaan. 7x4, dat staat in de Joodse getallensymboliek voor de totaliteit van ons menselijk bestaan.

Alle ervaringen die we in ons leven vroeg of laat meemaken. Ervaringen die we als negatief, heel verdrietig ervaren: het verkillen van liefde, iemand verliezen, rouwen, oorlog voeren, -

Of als positief: liefhebben, vrede sluiten, dansen, -

Het hoort allemaal bij ons leven. En we maken ze vaak in een soort golfbeweging mee. Zo heb ik het ook zelf ervaren in de afgelopen jaren, moet ik zeggen. Het ene moment zitten we in een flow, alles is goed. En dan blijkt later dat het allemaal omslaat. En is er verdriet, zorg, angst om je geliefde te verliezen.

Prediker zegt nadrukkelijk níét, zoals in bepaalde kringen wel wordt geloofd, dat Góð ons al die dingen áandoet. Maar dat Hij het op een of andere wijze een plaats geeft in de tijd. En dan Hij niets van wat jou overkomt verloren laat gaan. Dat al die ervaringen die jij doormaakt, op een onnavolgbare wijze bij God geborgen zijn.

Dat is een geloofsvertrouwen dat zich niet laat bewijzen. Het is een intuïtief vertrouwen dat kan opwellen uit de bron van je ziel. Vanuit dat vertrouwen kun je, met pijn en moeite soms, met vallen en opstaan, uiteindelijk aanvaarden dat ons leven kwetsbaar en eindig is. Dat we vroeg of laat afscheid moeten nemen van wie ons lief zijn. Dat is géén doffe berusting. Het is van een heel andere orde. Het heeft in mijn beleving alles te maken met innerlijke vrede. Los kunnen laten. Je laten vallen... in Gods hand.

Beleef al jouw tijden, zowel de lichte als de donkere, met al jouw aandacht. En probeer te genieten van de goede dingen, voegt hij eraan toe. Geniet van de goede dingen die je in de schoot vallen.

Misschien heb je een tijd lang in zorg geleefd, of verdriet gehad. Of gerouwd. En voel je hoe op een dag het ineens wat lichter begint te worden in je leven. Geniet daarvan, als je kunt.

Want er is een tijd om te rouwen. Maar er komt vroeg of laat ook een tijd om te dansen. Muziek te maken.

Misschien heb je de afgelopen tijd veel binnen gezeten en heel weinig mensen gezien. Zag je nergens de zin van in. Maar heb je weer zin om wel naar buiten te gaan. De wind in je haren te voelen. De zon op je gezicht. Nou ja, dat laatste dat zal in deze dagen minder goed lukken. Maar je zou kunnen genieten van de onvoorstelbaar heldere – soms zelfs dubbele - regenbogen die in deze tijd van het jaar te zien zijn.

Ik denk aan een citaat van de Vlaamse Zenleraar Tom Hannes (een modern soort Prediker, denk ik wel eens) in een van zijn mooie boeken: “Doe hier en nu wat je kunt doen om de mens te zijn, die je aan het einde van je leven geweest zou willen zijn.” (nog een keer?). Laat de tijd die je gegeven is, niet tussen je vingers doorglippen.

Wat me herinnert aan een andere, vrouwelijke Zenmeester: Joan Halifax. Ze doet al meer dan 30 jaar aan stervensbegeleiding. Een van haar ervaringen is dat mensen die weten dat ze niet lang meer te leven hebben, anders in het leven kunnen gaan staan. Zich veel bewuster worden van het belang van het hier-en-nu. En zich veel bewuster worden van wat wérkelijk van belang is in het leven.

Dat je mensen die je dierbaar zijn om je heen hebt, met name. Mensen met wie je lief en leed kunt delen. Misschien herken je daar iets van?

Maar ook heel ogenschijnlijk kleine dingen: genieten van een wandeling. Van een goed glas wijn of bier. “Geniet van het leven met de vrouw (of man) die je bemint... eet je brood met vreugde en drink je wijn met een vrolijk hart, Draag altijd vrolijke kleuren en kies een feestelijke geur die je op kunt doen”, zegt Prediker elders in zijn boek (Pred.9: 7-9).

Het lijkt wellicht niet zo vroom of gelovig wat Prediker ons vanochtend aanreikt. Niet zo troostrijk, ook. Maar ik verzeker je dat het waardevoller en zinvoller is dan het op het eerste gezicht lijkt. En dat het jou kan helpen om in alles wat je overkomt overeind te blijven. Of weer overeind te komen.

Tot slot: de bedding waarin al onze ervaringen, van licht en donker, lief en leed, vreugde en verdriet door elkaar heen kunnen stromen, alles waaruit ons leven bestaat, wordt gevormd door dat vertrouwen dat God niets daarvan teloor laat gaan. Dat alles bij God gekend is. En geborgen.

Dat is, in mijn beleving, het grootste geheim, mysterie van ons geloof. Dat laat zich niet verklaren met ons verstand. “Wonderlijk zoals U mij kent. Het gaat mijn begrip te boven”, om het met de woorden van de dichter van Psalm 139 te zeggen.

Ja,-

Het maakt Predikers geloof zo indrukwekkend. En herkenbaar, toch: dat God uiteindelijk volstrekt onbegrijpelijk voor ons blijft. En verborgen. Maar toch, als God een ondoorgrondelijk geheim, iets zegt je dat Hij er wel degelijk is. En jouw leven draagt.

Dat Hij wat voorbij is gegaan altijd weer terughaal. Dat geen lach en geen traan van ons mensen teloor gaat.

Alles is sa brekber, alles ûnfolslein ... en tegelijk voor eeuwig geborgen,

Amen.